



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 674/2022-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duľu a Ivana Fiačana (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **Ing. JUDr. Bohumila Husťáka**, súdneho exekútora, Exekútorský úrad, Žriedlova 3, Košice, zastúpeného Advokátskou kanceláriou Hopferova s. r. o., Bajzova 2, Košice, IČO 47 254 220, v mene ktorej koná advokátka a konateľka JUDr. Martina Hopferová, proti uzneseniu Okresného súdu Rimavská Sobota č. k. 1Er/2178/2006-25 z 5. septembra 2018 a uzneseniu Okresného súdu Rimavská Sobota č. k. 1Er/2178/2006-44 z 2. júna 2021, ako aj postupu, ktorý predchádzal ich vydaniu, takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 1. októbra 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústavy“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a základného práva na prerokovanie zbytočných prietrahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj svojho práva pokojne užívať majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“), práva na spravodlivé súdne konanie a práva na prejednanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Rimavská Sobota (ďalej len „okresný súd“) č. k. 1Er/2178/2006-25 z 5. septembra 2018 (ďalej aj „pokynové uznesenie“), ako aj uznesením okresného súdu č. k. 1Er/2178/2006-44 z 2. júna 2021 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“ a spolu s pokynovým uznesením aj „napadnuté uznesenia“) a postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenia zrušiť, vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie a priznať mu primerané finančné zadosťučinenie.

2. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a spisu okresného súdu vyplýva, že oprávnený EX CREDIT s. r. o. (ďalej len „oprávnený“) sa návrhom podaným ešte v roku 2006 domáhal vykonania exekúcie na vymoženie svojej pohľadávky vo výške 513,08 eur s príslušenstvom voči povinnému [REDACTED]. Okresný súd poveril vykonaním exekúcie sťažovateľa.

3. Písomným podaním doručeným okresnému súdu 31. júla 2013 oprávnený požiadal o schválenie zmeny súdneho exekútora. Okresný súd žiadosti oprávneného uznesením z 21. augusta 2013 vyhovel a vykonaním tejto exekúcie poveril súdneho exekútora JUDr. Rudolfa Krutého, pričom o trovách pôvodného exekútora – sťažovateľa nerozhodol s odôvodnením, že o nich rozhodne samostatným uznesením.

4. Uznesením z 3. decembra 2013 rozhodol okresný súd tak, že výšku trov sťažovateľa určil v sume 632,06 eur. Výšku trov exekúcie určil súd ako v prípade zastavenia exekúcie a sťažovateľovi priznal odmenu súdneho exekútora v sume 363,81 eur, náhradu hotových výdavkov v sume 162,91 eur, ako aj daň z pridanej hodnoty. Zároveň okresný súd konštatoval, že trovy sťažovateľa je potrebné považovať za vymožené, a preto nemajú byť predmetom vymáhania v ďalšom priebehu exekúcie zo strany súdneho exekútora JUDr. Rudolfa Krutého.

5. Súdny exekútor JUDr. Rudolf Krutý podaním doručeným okresnému súdu 25. mája 2016 vrátil poverenie na vykonanie exekúcie, pretože pohľadávka oprávneného bola vymožená vrátane jej príslušenstva a trov exekúcie. Zároveň predložil súdu konečné vyúčtovanie exekučného konania z 10. mája 2016.

6. Oprávnený následne doručil okresnému súdu 28. decembra 2016 svoj návrh na vydanie pokynového uznesenia, ktorým by súd sťažovateľovi uložil povinnosť poukázať mu platby prijaté v priebehu exekučného konania. Po preverení platieb totiž zistil, že mu sťažovateľ zadržal a nepoukázal sumu vo výške 158,15 eur. Okresný súd (vyšší súdny úradník) 5. septembra 2018 vydal napadnuté pokynové uznesenie, v ktorom dospel k záveru, že sťažovateľ riadne oprávnenému nevyúčtoval vymožené sumy od povinného, a preto mu podľa § 36 ods. 8 a 13 (a s poukazom na prechodné ustanovenie § 243h ods. 1 Exekučného poriadku uložil povinnosť poukázať oprávnenému sumu 158,15 eur.

7. Sťažovateľ podal proti pokynovému uzneseniu v zákonom stanovenej lehote sťažnosť. Okresný súd napadnutým uznesením sudcu z 2. júna 2021, t. j. takmer po troch rokoch, sťažnosť podanú sťažovateľom zamietol ako nedôvodnú.

8. V ústavnej sťažnosti sťažovateľ proti napadnutým uzneseniam a postupu predchádzajúcemu ich vydaniu, argumentuje tým, že:

a) exekučné konanie v predmetnej veci bolo ukončené 29. apríla 2016 vymožením celej pohľadávky, jej príslušenstva a trov exekúcie, po ďalších dvoch rokoch okresný súd vydal pokynové uznesenie, proti ktorému podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej okresný súd rozhodol až po uplynutí troch rokov napadnutým uznesením okresného súdu, pričom v dôsledku tohto postupu došlo v predmetnom konaní k vzniku zbytočných prieťahov,

b) postup, v ktorom okresný súd vydal napadnuté uznesenie, bol v rozpore so zákonom, pretože zo systematického zaradenia § 36 ods. 13 v druhej hlave Exekučného poriadku v znení účinnom v čase rozhodovania označenej ako „Exekučné konanie“ podľa neho vyplýva, že toto ustanovenie je možné využiť iba v rámci začatého a prebiehajúceho exekučného konania, v preskúvanom

konaní však bolo exekučné konanie skončené už v čase podania návrhu oprávneného na vydanie pokynového uznesenia 28. decembra 2016,

c) v nespočetnom množstve iných prípadov (sťažovateľ tieto prípady bližšie žiadnym spôsobom nekonkretizoval) bolo pri rozhodovaní súdov skončenie exekučného konania dôvodom na zamietnutie návrhu oprávneného na vydanie pokynového uznesenia, a preto mal okresný súd aj v tomto prípade rozhodnúť rovnako,

d) v danom prípade nejde o bagateľný nárok, pretože ten istý oprávnený podal návrh na zmenu exekútora v počte cca 4000 prípadov a vo veľkom množstve z nich podal aj návrh na vydanie pokynového uznesenia, pričom obdobný postup okresného súdu v týchto veciach by následne znamenal aj zásah do majetkovej sféry sťažovateľa,

e) postup okresného súdu v tejto veci znamená retroaktívny zásah do právnych vzťahov medzi exekútorom a oprávneným, ktorý narúša princíp právnej istoty, v dôsledku čoho došlo aj k zásahu do jeho majetkových práv, resp. práva vlastníť majetok,

f) pokynové uznesenie a napadnuté uznesenie okresného súdu možno považovať za svojvoľné, arbitrárne a neodôvodnené.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie základných práv podľa čl. 20, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutými uzneseniami a postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu. K vydaniu napadnutých uznesení podľa sťažovateľa nemalo dôjsť, pretože exekučné konanie v predmetnej veci bolo skončené a rozhodovanie o podanom návrhu oprávneného i o sťažnosti proti pokynovému uzneseniu bolo poznačené prietiahmi.

II.1. K namietanému porušeniu označených práv pokynovým uznesením vydaným vyšším súdnym úradníkom:

10. Pokiaľ ide o namietané porušenie označených práv sťažovateľa pokynovým uznesením okresného súdu z 5. septembra 2018 a postupom, ktorý jeho vydaniu predchádzal, ústavný súd v prvom rade s poukazom na čl. 127 ods. 1 ústavy uvádza, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity. Z tohto princípu vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (pozri II. ÚS 13/01, IV. ÚS 102/09).

11. Proti pokynovému uzneseniu bol prípustný opravný prostriedok (sťažnosť), ktorý sťažovateľ aj využil, a preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa podľa ústavy a dohovoru mal okresný súd v rámci konania o sťažnosti. Ústavný súd preto v tejto časti ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom

súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

II.2. K namietanému porušeniu označených práv napadnutým uznesením sudcu:

12. Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo strany konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných stranami konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo strany konania na súdnu ochranu, resp. spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

13. Otázku, či súd splnil svoju povinnosť riadne odôvodniť rozhodnutie, možno posúdiť len so zreteľom na okolnosti daného prípadu. Rozsah, na ktorý sa povinnosť súdov odôvodniť svoje rozhodnutia vzťahuje, môže byť podľa povahy rozhodnutia rôzny. Medziiným, je potrebné zohľadniť aj rôznorodosť návrhov, ktoré strana konania môže podať na súdy, ako aj rozdiely existujúce v zmluvných štátoch v súvislosti s právnou úpravou, zvyklosťami, právnymi názormi a vynášaním a vyhotovovaním rozhodnutí (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Ruiz Torija a Hiro Balani v. Španielsko z 9. 12. 1994, sťažnosť č. 18390/91).

14. Uvedené východiská bol povinný dodržať pri rozhodovaní o sťažnosti sťažovateľa proti pokynovému uzneseniu aj okresný súd, a preto bolo úlohou ústavného súdu v rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti posúdiť, či ich skutočne rešpektoval, a to minimálne v takej miere, ktorá je z ústavného hľadiska akceptovateľná a udržateľná, a na tomto základe formulovať záver, či ústavná sťažnosť je alebo nie je opodstatnená.

15. Ústavný súd sa oboznámil s obsahom napadnutého uznesenia, ktorým bola ako nedôvodná zamietnutá sťažnosť sťažovateľa proti pokynovému uzneseniu, v ktorom okresný súd v rámci jeho odôvodnenia:

a) citoval v predmetnej veci aplikované ustanovenia § 9a ods. 1, § 243h ods. 1 a § 243b ods. 2 Exekučného poriadku týkajúce sa jeho časovej pôsobnosti a podmienok subsidiárneho použitia ustanovení Civilného sporového poriadku, ako aj § 239 ods. 1, § 248 a § 250 ods. 1 Civilného sporového poriadku upravujúce konanie o sťažnosti,

b) následne konštatoval, že nevyplatenie sumy 158,15 eur oprávnenému nebolo v predmetnom konaní sporným, ďalej

c) okresný súd popísal námietky predložené v predmetnom konaní sťažovateľom (tvrdenie o jednostrannom započítaní predmetnej pohľadávky na sťažovateľom vystavenú faktúru, poukaz na civilné sporové konanie vedené pred Okresným súdom Košice I pod sp. zn. 17C/178/2014, v ktorom oprávnený uplatnil voči nemu aj pohľadávku priznanú napadnutými uzneseniami okresného súdu v roku 2014, t. j. ešte pred vydaním pokynového uznesenia a z tohto dôvodu existencie prekážky litispendencie, ako aj námietku premlčania dotknutého nároku),

d) okresný súd následne dospel k záveru, že peňažné plnenie od povinného nemožno započítať voči eventuálnej pohľadávke sťažovateľa proti oprávnenému, pretože táto vznikla z iného právneho dôvodu, a navyše v tejto súvislosti pre úplnosť dodal, že sťažovateľ existenciu tvrdenej pohľadávky voči oprávnenému nijakým spôsobom v predmetnom konaní nepreukázal, ďalej

e) okresný súd vo vzťahu k sťažovateľom tvrdenej existencii prekážky litispendencie uviedol, že v predmetnej veci ide v jednom prípade o osobitný incidenčný spor vzniknutý v rámci exekučného konania a v druhom prípade o spor o náhradu škody alebo vydanie bezdôvodného obohatenia, ktorý nepredstavuje prekážku (rozdielnosť predmetu konania i účastníkov konania), ktorá by exekučnému súdu bránila vo vydaní pokynového uznesenia,

f) vo vzťahu k vznesenej námietke premlčania okresný súd uviedol, že sťažovateľ v predmetnom konaní nijako nepreukázal premlčanie uplatneného nároku a zo súdneho spisu vyplýva, že oprávnený dostal konečné vyúčtovanie exekučného konania až po úhrade celkovej pohľadávky k 29. aprílu 2016, pričom oprávnený až následne po preverení platieb zistil, že sťažovateľ mu nepoukázal celú vymoženú sumu, preto jeho pohľadávka v čase podania návrhu na vydanie pokynového uznesenia 28. decembra 2016 nebola premlčaná,

g) vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti bola sťažnosť sťažovateľa ako nedôvodná zamietnutá v celom rozsahu.

15. Sťažovateľ argumentoval predovšetkým tým, že exekučné konanie v predmetnej veci bolo skončené vymožením pohľadávky, jej príslušenstva a trov konania, a preto napadnuté uznesenie v rámci tohto konania už nemohlo byť vydané.

16. Podľa ustanovenia § 243h ods. 1 Exekučného poriadku v platnom znení ak tento zákon v § 243i až 243k neustanovuje inak, exekučné konania začaté pred 1. aprílom 2017 sa dokončia podľa predpisov účinných do 31. marca 2017. Pravidlá pre pridelovanie vecí exekútorom podľa § 55 ods. 4 a 5 sa použijú len s ohľadom na veci pridelené podľa predpisov účinných po 1. apríli 2017.

17. Podľa § 243b ods. 1 Exekučného poriadku v platnom znení, ktoré je intertemporálnym ustanovením k novele účinnej od 1. novembra 2013 (zákon č. 299/2013 Z. z.), exekučné konania začaté pred 1. novembrom 2013 sa dokončia podľa predpisov účinných do 31. októbra 2013, ak odseky 2 a 3 neustanovujú inak. Podľa odseku 2 ustanovenia § 36 ods. 8 až 13, § 46 ods. 3 až 7 a § 60 ods. 2 sa použijú aj na konania začaté pred 1. novembrom 2013.

18. Podľa § 60 ods. 1 písm. e) Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017 (ďalej len „Exekučný poriadok v znení účinnom v čase rozhodovania“) poverenie na vykonanie exekúcie vydané exekútorovi podľa § 44 exekútor bezodkladne vráti súdu, ak sa exekučné konanie skončilo *vymožením* pohľadávky, jej príslušenstva a trov exekúcie.

19. Podľa § 60 ods. 2 Exekučného poriadku v znení účinnom v čase rozhodovania súdu pred vrátením poverenia podľa odseku 1 písm. c) a e) je exekútor povinný zaslať účastníkom konania konečné vyúčtovanie exekučného konania, v ktorom uvedie najmä výšku vymoženej pohľadávky oprávneného, výšku vymožených trov oprávneného, výšku vymožených trov exekúcie exekútora v členení odmena exekútora, náhrada hotových výdavkov, náhrada za stratu času a daň z pridanej hodnoty, ak je exekútor platiteľom dane z pridanej hodnoty. Konečné vyúčtovanie exekučného konania podľa predchádzajúcej vety zasiela exekútor spolu s vrátením poverenia aj súdu.

20. Podľa § 46 ods. 3 Exekučného poriadku v znení účinnom v čase rozhodovania súdu plnenie exekútorovi má rovnaké účinky, ako keby povinný plnil oprávnenému. Splnenie dlhu preukáže povinný písomným potvrdením o splnení dlhu alebo jeho časti podľa § 36 ods. 10 alebo exekútor poukázaním prijatých plnení oprávnenému.

21. Z uvedených ustanovení Exekučného poriadku v znení účinnom v čase rozhodovania okresného súdu vyplýva, že jedným zo spôsobov skončenia exekučného konania bolo aj úplné uspokojenie nárokov oprávneného a exekútora. V predmetnom konaní oprávnený v čase vyhotovenia konečného vyúčtovania exekučného konania súdnym exekútorom zistil, že k úplnému uspokojeniu ním uplatnených nárokov nedošlo, napriek ich vymoženiu od povinného, a to v dôsledku nepoukázania prijatých platieb zo strany sťažovateľa oprávnenému. K zmene sťažovateľa ako súdneho exekútora v predmetnom konaní došlo 21. augusta 2013 na základe návrhu podaného oprávneným. Táto zmena však neznamenala zánik povinnosti sťažovateľa ako súdneho exekútora vyplývajúcej mu z § 46 ods. 3 Exekučného poriadku v znení účinnom v čase rozhodovania súdu preukázať splnenie dlhu poukázaním všetkých ním prijatých platieb oprávnenému.

22. Samotný Exekučný poriadok v znení účinnom v čase rozhodovania okresného súdu upravoval postup súdneho exekútora po úplnom vymožení uplatneného nároku oprávneného a trov exekúcie od povinného, ktorého cieľom je vysporiadanie vymoženej sumy (zostavenie a doručenie konečného vyúčtovania exekučného konania príslušným subjektom a vrátenie poverenia súdnym exekútorom okresnému súdu).

23. Výklad ustanovení dotknutého zákona predkladaný sťažovateľom, podľa ktorého je možné vydať uznesenie ukladajúce súdnemu exekútorovi povinnosť poukázať prijaté vymožené sumy oprávnenému len do (tvrdeného) úplného vymoženia pohľadávky, jej príslušenstva a trov exekúcie, resp. len do zaslania konečného vyúčtovania súdneho exekútora príslušným subjektom, by bol iba formálnym výkladom dotknutých ustanovení, nezohľadňujúcim samotný účel tohto ustanovenia, ktorým je predovšetkým uspokojenie judikovanej pohľadávky oprávneného. V konečnom dôsledku by takýto výklad v tomto prípade v podstate znamenal zánik procesného nároku oprávneného na poukávanie prijatých súm od súdneho exekútora v dôsledku využitia jeho práva na zmenu súdneho exekútora v priebehu konania. Inak povedané, ústavne neakceptovateľný je podľa ústavného súdu výklad dotknutých ustanovení Exekučného poriadku, ktorý by znamenal profitovanie súdneho exekútora ako subjektu oprávneného na výkon verejnej moci, ktorá naň bola prenesená štátom, z nesplnenia jeho procesných povinností na ťarchu oprávneného, ktorého záujmy mal v predmetnom exekučnom konaní chrániť. Takýto výklad by bol popretím samotného účelu exekučného zákona.

24. Bez ohľadu na to, že sťažovateľ v sťažnosti proti pokynovému uzneseniu vyššieho súdneho úradníka z 5. septembra 2018 namietal len to, že pohľadávka oprávneného je započítaná, že je tu daná prekážka litispendencie a že je premlčaná (čo vyvoláva otázky o prípustnosti ústavnej sťažnosti vo vzťahu k ďalším uplatneným sťažnostným námietkam), bol postup okresného súdu správny. Ustanovenia, na základe ktorých súd vydal pokynové uznesenie a následne napadnuté uznesenie, boli prijaté novelou Exekučného poriadku zákonom č. 299/2013 Z. z., účinnou od 1. novembra 2013 (ďalej len „novela Exekučného poriadku“). Sťažovateľ finančné prostriedky vymohol ešte pred zavedením ustanovenia § 36 ods. 8 do Exekučného poriadku.

25. Podľa intertemporálneho ustanovenia § 243b ods. 2 Exekučného poriadku sa ustanovenia § 36 ods. 8 až 13, § 46 ods. 3 až 7 a § 60 ods. 2 použijú aj na konania začaté pred 1. novembrom 2013. Ak teda v čase vydania pokynového uznesenia boli naplnené predpoklady v zmysle § 36 ods. 13 Exekučného poriadku, exekučný súd bol povinný vydať uvedené uznesenie, aj keď išlo o exekučné konanie začaté pred 1. novembrom 2013. Pre vydanie uznesenia podľa § 36 ods. 13 Exekučného poriadku postačuje, že súdny exekútor nepoukázal oprávnenému peňažné prostriedky podľa § 36 ods. 8 a 9, oprávnený podal návrh na vydanie pokynového uznesenia a exekučný súd si pred vydaním uznesenia vyžiadal vyjadrenie sťažovateľa. Tieto predpoklady boli v predmetnom exekučnom konaní splnené (sťažovateľ v sťažnosti proti pokynovému uzneseniu a ani v ústavnej sťažnosti nenamietal, že si exekučný súd pred vydaním pokynového uznesenia nevyžiadal vyjadrenie sťažovateľa).

26. K námietke sťažovateľa obsiahnutej až v ústavnej sťažnosti o existencii rozdielnej rozhodovacej praxe okresných súdov o podobných návrhoch oprávneného na vydanie pokynového uznesenia ústavný súd uvádza, že nie je jeho úlohou zjednocovať rozdielnu rozhodovaciu prax všeobecných súdov. Existencia rozdielnej rozhodovacej praxe prvoinštančných súdov sama osebe nepredstavuje zásah do základných práv (Santos Pinto v. Portugalsko, sťažnosť č. 39005/04, § 41). Za takýto zásah považuje judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva hlboké a dlhotrvajúce rozpory v rozhodovaní na úrovni najvyšších súdnych autorít (napr. Beian v. Rumunsko, sťažnosť č. 30658/05, § 39).

27. Podstatná sťažnostná námietka, na ktorú je potrebné dať meritórnu odpoveď, spočíva v tom, či bol exekučný súd oprávnený vydať tzv. pokynové uznesenie na vydanie takých peňažných prostriedkov, ktoré boli (nesporne) získané súdnym exekútorom pred účinnosťou novely Exekučného poriadku, a či bolo možné takéto uznesenie vydať v exekučnom konaní, ktoré bolo skončené.

28. To znamená, že je potrebné posúdiť, či je ústavne udržateľné rozhodnutie exekučného súdu založené na výklade, že možnosť vydania pokynového uznesenia v skutkových okolnostiach veci sťažovateľa, ktoré ústavný súd považuje za nesporné, je daná aplikáciou § 243b ods. 2 Exekučného poriadku, podľa ktorého sa použijú ustanovenia § 36 ods. 8 až 13 Exekučného poriadku aj na konania začaté pred 1. novembrom 2013.

29. Ustanovenia § 36 ods. 8 až 13 boli do Exekučného poriadku zavedené jeho novelou účinnou od 1. novembra 2013. Z dôvodovej správy k novele Exekučného poriadku vyplýva, že z dôvodu pretrvávajúcich problémov v aplikačnej praxi bola zakotvená povinnosť súdneho exekútora prijaté plnenia od povinného poukázať oprávnenému bezodkladne, resp. najneskôr v lehote 14 dní od ich prijatia, resp. ak sa oprávnený a súdny exekútor písomne nedohodnú inak (lehota však nesmie byť dlhšia ako 90 dní). V prípade porušenia tejto povinnosti novela Exekučného poriadku upravila, že ide o závažné disciplinárne previnenie. Zároveň nad rámec vyvodenia disciplinárnej zodpovednosti súdneho exekútora bol zavedený nový inštitút tzv. pokynového uznesenia exekučného súdu, ktoré v rámci návrhu oprávneného na plnenie umožní uložiť súdnemu exekútorovi povinnosť poukázať peňažné prostriedky oprávnenému v lehote 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia po predchádzajúcom vyjadrení súdneho exekútora. Tento inštitút mal zlepšiť vymožitelnosť práva z dôvodu, že dané rozhodnutie exekučného súdu je samostatným (osobitým) exekučným titulom.

30. Novela Exekučného poriadku mala za cieľ vyjasniť postavenie exekútora ako osoby stojacej v hmotnoprávnom vzťahu medzi oprávneným a povinným ako platobné miesto povinného. Z toho dôvodu boli novelou zavedené úpravy, ktoré precizovali hmotnoprávne účinky vymoženého plnenia (§ 46 ods. 3) a spôsob jeho použitia. Zavedená bola aj povinnosť exekútora predložiť účastníkom konania pred ukončením exekúcie jej konečné vyúčtovanie (§ 60 ods. 2).

31. Aj pred novelou Exekučného poriadku bolo nepochybne povinnosťou súdneho exekútora poukázať vymožené (prijaté) plnenie od povinného oprávnenému po znížení o trovy exekútora. Ide o povinnosť vyplývajúcu z postavenia súdneho exekútora ako osoby poverenej štátom realizovať nútený výkon súdnych rozhodnutí. Povaha plnenia vymoženého od povinného nepripúšťa výklad, že by povinnosť súdneho exekútora poukázať vymožené plnenie oprávnenému predstavovala obsah súkromnoprávneho záväzku súdneho exekútora voči oprávnenému, naopak, ide o povinnosť vyplývajúcu z predpisov verejného práva.

32. Prechodné ustanovenie § 243b ods. 1 Exekučného poriadku v odseku 2 určuje výnimky zo všeobecného pravidla uvedeného v odseku 1 v podobe zavedenia účinnosti niektorých novelizovaných ustanovení do „starých“ konaní vrátane ustanovenia o povinnosti exekútora poukázať oprávnenému prijaté prostriedky v určenej lehote (§ 36 ods. 8) a oprávnenia súdu vydať tzv. pokynové uznesenie v prípade porušenia tejto povinnosti (§ 36 ods. 13).

33. V okolnostiach posudzovanej veci s ohľadom na námietky sťažovateľa je možné otázku konformnosti výkladu prechodného ustanovenia § 243b ods. 2 Exekučného poriadku zredukovať na úvahu, či pod termín „konania začaté pred 1. novembrom 2013“ je možné zahrnúť aj konanie, ktoré bolo ukončené vymožením pohľadávky a vrátením poverenia.

34. Ústavný súd nepovažuje postup okresného súdu za taký, ktorý by popieral obsah a zmysel aplikovaných ustanovení. Zmyslom prechodných ustanovení bolo dosiahnuť, aby aj v konaniach, ktoré začali pred novelizáciou Exekučného poriadku, došlo k „vyčisteniu“ vzťahov medzi exekútorom a oprávneným, o čom svedčí okrem okamžitej aplikovateľnosti niektorých ustanovení aj znenie § 243b ods. 13 Exekučného poriadku, ktoré pod hrozbou závažného disciplinárneho previnenia uložilo exekútorom do 15. novembra 2013 vydať oprávneným plnenia, ktoré prijali alebo vymohli od povinného pred 1. novembrom 2013. Vo vzťahu k novoprijatým plneniam od povinného sa potom riadne aplikuje novelizovaný § 36 Exekučného poriadku a ďalšie aplikovateľné novelizované ustanovenia (rovnako IV. ÚS 14/2022).

35. Ústavný súd sa nestotožňuje s názorom sťažovateľa, že pokynové uznesenie má povahu procesného uznesenia, a preto môže byť vydané iba v začatom a vedenom procese. Z dôvodovej správy je možné vyvodiť, že zmyslom pokynového uznesenia je vytvoriť samostatný exekučný titul pre oprávneného proti exekútorovi, ktorý si nesplnil svoju povinnosť. Výklad sťažovateľa, že pokynové uznesenie je možné vydať iba v neskončenom konaní, naopak, odporuje zmyslu novely, pretože to by teoreticky umožnilo exekútorovi jednoducho vrátením poverenia exekučnému súdu úplne sa vyhnúť povinnosti odovzdať vymožené plnenie oprávnenému. Preto ústavný súd nepovažuje za ústavne nesúladný postup okresného súdu, podľa ktorého príkaz na splnenie povinnosti môže exekučný súd uložiť aj po formálnom skončení exekúcie vrátením poverenia.

36. Ústavnému súdu je známy názor autorov komentára k Exekučnému poriadku (ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., TOMAŠOVIČ, M., KOTRECOVÁ, A., a kol. Exekučný poriadok. Komentár.

2. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2015, s. 115 – 116), podľa ktorého v prípade skončenia exekučného konania «... sa osobitný procesný nárok oprávneného „preklápa“ do hmotnoprávneho vzťahu kvázideliktneho charakteru, pôjde teda o vzťah z bezdôvodného obohatenia sa podľa ust. § 451 a nasl. OZ... Z hľadiska doktrinálneho zaradenia pôjde jednoznačne o exekučný právny spor po skončení exekučného konania a spravuje sa ustanoveniami o klasickom civilnom súdnom spore.».

37. Ústavný súd považuje aj takýto výklad za možný, ale z pohľadu potreby poskytnutia flexibilnej ochrany oprávnenému pri porušení povinnosti súdneho exekútora ho považuje za nepraktický.

38. V súvislosti s ďalšou argumentáciou sťažovateľa týkajúcou sa porušenia jeho základného práva vlastníť majetok a práva pokojne užívať svoj majetok je potrebné poznamenať, že nesplnenie zákonnej povinnosti súdneho exekútora poukázať prijaté platby oprávnenému v lehotách ustanovených v § 36 ods. 8 a 9 Exekučného poriadku v znení účinnom v čase rozhodovania súdu nie je zákonným titulom spôsobilým privodiť nadobudnutie vlastníckeho práva v prospech sťažovateľa k finančným prostriedkom predstavujúcim nepoukázané prijaté platby. Z uvedeného následne možno vyvodiť neexistenciu príčinnej súvislosti medzi označenými právami a napadnutým uznesením a jemu predchádzajúcim postupom.

39. Ústavný súd za dostatočné a ústavne akceptovateľné považuje aj závery okresného súdu uvedené v rámci odôvodnenia napadnutého uznesenia týkajúce sa možnosti, resp. nemožnosti započítania vymoženej pohľadávky na pohľadávku exekútora voči oprávnenému, ako aj závery tohto súdu týkajúce sa námietok existencie prekážky litispendencie a vznesenej námietky premlčania, ktoré boli okresným súdom podopreté odkazmi na konkrétne skutočnosti vyplývajúce zo súdneho spisu, znenie dotknutých právnych predpisov i judikatúru súdov.

40. K sťažovateľovej námietke porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priťahov a práva na prejednanie veci v primeranej lehote ústavný súd poukazuje na to, že rozhodovanie exekučného súdu o povinnosti súdneho exekútora poukázať prijaté platby oprávnenému sa týka verejnoprávneho rozmeru činnosti súdneho exekútora, teda jeho postavenia ako osoby vykonávajúcej verejnú moc. Súdny exekútor ako súčasť súdnej moci nie je účastníkom exekučného konania (hoci je nesporne jeho subjektom), a preto nie je v danom prípade ani nositeľom žiadnych základných práv, ktoré by mohli byť porušené postupom exekučného súdu rozhodujúceho o uložení povinnosti súdnemu exekútorovi poukázať prijaté platby oprávnenému. Z tohto dôvodu ústavný súd aj túto sťažovateľom predloženú námietku považoval za právne irelevantnú.

41. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd po oboznámení sa s odôvodnením napadnutého uznesenia dospel k názoru, že obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov, pričom nezistil, že by tieto závery okresného súdu boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplývajú z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov (Exekučného poriadku v znení účinnom v čase rozhodovania súdu a Civilného sporového poriadku), ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia sa ústavný súd taktiež presvedčil, že okresný súd sa argumentáciou sťažovateľa zaoberal v rozsahu, ktorý postačuje na konštatovanie, že dostal odpoveď na všetky podstatné okolnosti prípadu. Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého uznesenia súdu, ktoré sú dostatočne odôvodnené a majú oporu v skutkových zisteniach.

42. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

43. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, ústavný súd už o ďalších návrhoch sťažovateľa v nej uplatnených nerozhodoval.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. decembra 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu